

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **SAZKA, a.s.,** se sídlem K Žižkovu 851, Praha 9, jednající JUDr. Josefem Cupkou, insolvenčním správcem, se sídlem Trojanova 342/18, Praha 2, zast. Mgr. Janem Hrazdirou, advokátem, se sídlem Na Příkopě 583/15, Praha 1, proti žalovanému: **Krajský úřad Libereckého kraje,** se sídlem U Jezu 642/2a, Liberec, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 24. 9. 2012, č. j. 59 A 69/2011 – 294,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 24. 9. 2012, č. j. 59 A 69/2011 – 294, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.
Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 4. 8. 2011, č. j. KULK 59742/2011/ODL/49, bylo podle § 116 odst. 1 písm. c) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění účinném ke dni vydání rozhodnutí, zamítnuto odvolání žalobkyně proti platebnímu výměru Městského úřadu Jablonec nad Nisou (dále jen „správní orgán prvního stupně“) ze dne 14. 6. 2011, č. 8/2011, sp. zn. 344/2011/ORO/VHP, č. j. 61727/2011, a tento platební výměr byl potvrzen. Předmětem platebního výměru správního orgánu prvního stupně byl místní poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí podle jiného právního předpisu (zákona č. 202/1990 Sb., o

loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů), za období I. čtvrtletí 2011, s navýšením v celkové částce 109 784 Kč.

[2] Proti rozhodnutí žalované se žalobkyně bránila žalobou ze dne 30. 9. 2011, ve které navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a uložil žalovanému povinnost nahradit žalobkyni náklady řízení.

[3] Podáním ze dne 17. 1. 2012 žalobkyně navrhla změnu v osobě žalobkyně z důvodu procesního nástupnictví tak, aby na její místo vstoupila do řízení společnost SAZKA sázková kancelář, a.s., se sídlem K Žižkovu 851, Praha 9 (dále též „kupující"), a to z důvodu uzavření smlouvy o prodeji podniku při zpeněžování majetkové podstaty žalobkyně jako dlužníka podle § 290 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „insolvenční zákon") ze dne 26. 9. 2011. Smlouva o prodeji podniku byla schválena věřitelským výborem žalobkyně a následně i usnesením Městského soudu v Praze jako insolvenčního soudu ze dne 29. 9. 2011, č. j. MSPH 60 INS 628/2011-B-596, a nabyla účinnosti dne 1. 11. 2011. Žalobkyně současně doložila souhlas kupující se vstupem do řízení na straně žalobkyně.

[4] Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci usnesením ze dne 24. 9. 2012, č. j. 59 A 69/2011 – 294, návrh na změnu v osobě žalobkyně zamítl. V odůvodnění usnesení vyšel z toho, že soudy ve správním soudnictví při přezkoumávání rozhodnutí vycházejí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu; ten zahrnuje i individuálně vymezené účastníky správního řízení. Pouze s těmito účastníky soud jedná v přezkumném řízení soudním, přičemž pouze jejich subjektivní práva a povinnosti mohou být rozhodnutím soudu dotčeny. Krajský soud dospěl k závěru, že singulární sukcese dokládaná žalobkyní nemá v řízení před správním soudem žádné účinky, neboť nemůže nic změnit na stavu existujícím v době rozhodování správního orgánu. Vyložil, že soukromoprávním úkonem nelze měnit obsah veřejnoprávního vztahu ani jeho subjekty; prostředky soukromého práva nelze převádět veřejná subjektivní práva ani povinnosti. Na straně žalující proto nemůže jednat s jiným účastníkem, než se žalobkyní samotnou, ledaže by došlo k univerzální sukcesi a soud rozhodl o tom, s kým bude v řízení pokračovat. Ke stejnému závěru přitom podle krajského soudu dospěl i Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 9. 2. 2005, č. j. 1 Afs 38/2004 – 140.

[5] Proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci se žalobkyně (dále též „stěžovatelka") bránila kasační stížností ze dne 18. 10. 2012, podanou z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), ve které navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Namítala, že byly naplněny veškeré zákonné podmínky podle § 107a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř."), ve spojení s § 64 s. ř. s. pro to, aby soud jejímu návrhu na změnu účastníka vyhověl. Podle ní na projednávanou věc nelze aplikovat usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2005, č. j. 1 Afs 38/2004 – 140, jak učinil krajský soud, neboť toto se týkalo odlišné procesní situace; naopak je třeba použít závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 7 As 9/2010 – 255. Současně doložila řadu usnesení jiných krajský soudů, jimiž bylo jejím obdobným návrhům vyhověno. Stěžovatelka je přesvědčena, že na základě smlouvy o prodeji podniku jsou

práva k podniku samostatně převoditelná na jiné osoby, přičemž účastník řízení před správním soudem nemůže disponovat právem, které v průběhu řízení pozbyl a které přísluší jiné osobě. Ve prospěch aplikace procesního nástupnictví podle § 107a o. s. ř. pak svědčí i zásada rychlosti a hospodárnosti insolvenčního řízení; nelze požadovat, aby z majetkové podstaty žalobkyně jako dlužníka byly vynakládány prostředky na vedení soudního sporu, jehož předmět byl převeden na jinou osobu. V této souvislosti dala k úvaze soudu, zda se v případě prodeje podniku ve smyslu § 290 insolvenčního zákona nejedná o univerzální sukcesi, na niž je třeba namísto § 107a o. s. ř. aplikovat ustanovení § 107 téhož zákona.

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

II.
Posouzení kasační stížnosti

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem. Poté přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[8] Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatelka podala z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *„nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“* Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor.

[9] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[10] Stěžovatelka namítala, že v projednávané věci byly naplněny veškeré zákonné podmínky podle § 107a o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. pro to, aby krajský soud vyhověl jejímu návrhu na změnu v osobě žalobkyně. Je přesvědčena, že na základě smlouvy o prodeji podniku jsou práva k podniku samostatně převoditelná na jiné osoby, přičemž účastník řízení nemůže disponovat právem, které v průběhu řízení pozbyl a které přísluší jiné osobě. Ve prospěch aplikace úpravy procesního nástupnictví podle § 107a o. s. ř. pak svědčí i zásada rychlosti a hospodárnosti insolvenčního řízení; nelze požadovat, aby z majetkové podstaty žalobkyně jako dlužníka byly vynakládány prostředky na vedení soudního sporu, jehož předmět byl převeden na jinou osobu.

[11] Nejvyšší správní soud shledal tuto námitku důvodnou.

[12] Podle § 107a odst. 1 o. s. ř. *„má-li žalobce za to, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka*

řízení, o něž v řízení jde, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka; to neplatí v případech uvedených v § 107.“ Podle odst. 2 věta první téhož ustanovení „*soud návrhu usnesením vyhoví, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v odstavci 1, a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce; souhlas žalovaného nebo toho, kdo má vstoupit na jeho místo, se nevyžaduje.*“ Toto ustanovení je přitom podle § 64 s. ř. s. třeba přiměřeně použít i pro řízení ve správním soudnictví.

[13] V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 7 As 9/2010 – 255, publikován pod č. 2377/2011 Sb. NSS, zdejší soud judikoval, že „*pozbyla-li žalobkyně v průběhu řízení o žalobě proti rozhodnutí o opravě chyb v katastrálním operátu (§ 8 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky) vlastnické právo k nemovitostem dotčeným opravou chyby, má to za následek ztrátu její aktivní legitimace. Tím, že městský (krajský) soud nezohlednil skutečnost, že žalobkyně již není aktivně legitimována, zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonnost jeho rozhodnutí [§ 109 odst. 3 ve spojení s § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Vzhledem k tomu, že soudní řád správní neobsahuje žádné ustanovení, které by upravovalo důsledky singulární sukcese pro řízení před správními soudy, je v takovém případě nutno za použití § 64 s. ř. s. přiměřeně aplikovat § 107a o. s. ř. O možnosti podat návrh podle § 107a odst. 1 o. s. ř. je správní soud povinen žalobkyni poučit (§ 36 odst. 1 s. ř. s.).*“

[14] V rozsudku ze dne 24. 1. 2013, č. j. 4 As 72/2012 – 52, Nejvyšší správní soud v obdobné jako nyní projednávané věci a mezi týmiž účastníky vyslovil, že „*je-li s podnikem spjato určité veřejné subjektivní právo, jehož ochrany se původní vlastník podniku dovolával u soudu rozhodujícího ve správním soudnictví, musí být nabyvateli podniku umožněno vstoupit do takového řízení namísto dosavadního vlastníka podniku podle § 107a o. s. ř. za použití § 64 s. ř. s.*“ V odůvodnění rozsudku poukázal na ustanovení § 291 odst. 2 insolvenčního zákona a § 477 odst. 1 a 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“), a vyložil, že „*prodej podniku je nerozlučně spjat s přechodem veškerých práv, pohledávek a závazků, které s tímto podnikem souvisejí. V projednávané věci tedy nešlo o samostatné postoupení veřejnoprávní pohledávky*“ (které bylo předmětem usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2005, č. j. 1 Afs 38/2004 – 140, publikováno pod č. 559/2005 Sb. NSS, z něhož vycházel krajský soud v napadeném usnesení). (...) „*Přechod práv týkajících se místního poplatku za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické zařízení byl totiž důsledkem převodu vlastnického práva k podniku.*“ Poukázal na podobnost se situací řešenou v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 7 As 9/2010 – 255, a dovodil, že „*podobně jako při převodu nemovitosti na základě kupní či darovací smlouvy dochází i při zpeněžení dlužníkova podniku insolvenčním správcem jedinou smlouvou podle § 290 a násl. insolvenčního zákona ke změně vlastnického práva k podniku jakožto hromadné věci (5 odst. 2 obchodního zákoníku), a nikoliv k pouhému postoupení veřejnoprávní pohledávky.*“

[15] Od závěrů výše citovaného rozsudku ze dne 24. 1. 2013 se Nejvyšší správní soud nemá důvodu odchýlit ani v nyní projednávané věci. Jestliže mezi žalobkyní a kupující byla uzavřena smlouva o prodeji podniku ze dne 26. 9. 2011, která byla následně schválena věřitelským výborem i příslušným insolvenčním soudem a která nabyla účinnosti dne 1. 11. 2011, přičemž na základě této smlouvy přešla na kupující všechna práva a závazky

vztahující se k podniku žalobkyně jako souboru hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání, k němuž náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku (§ 5 odst. 1 obchodního zákoníku), pak společně s podnikem přešla na kupující mimo jiné i práva a povinnosti spojená a provozováním výherních hracích přístrojů nebo jiných technických herních zařízení, včetně práv a povinností spojených s platbami místních poplatků. Je proto třeba dospět k závěru, že pokud byla s převáděným podnikem spjata veřejná subjektivní práva nebo povinnosti spojená s platbou místního poplatku za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení, které se stalo předmětem řízení u soudu rozhodujícího ve správním soudnictví, byl krajský soud povinen kupující jako nabyvatelce podniku umožnit vstup do takového řízení na místo žalobkyně jako dosavadního vlastníka podniku.

[16] V projednávané věci tedy došlo k naplnění podmínek § 107a odst. 1 o. s. ř., které je podle § 64 s. ř. s. třeba přiměřeně použít i pro řízení ve správním soudnictví. Po zahájení řízení před krajským soudem byla uzavřena platná a účinná smlouva o prodeji podniku jako právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti žalobkyně spojené s platbou místního poplatku za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení, o něž v řízení jde. Pokud za této situace žalobkyně dříve, než krajský soud o věci rozhodl, navrhla, aby kupující jako nabyvatelka práva nebo povinnosti vstoupila do řízení na její místo a jestliže současně doložila souhlas kupující s takovým postupem, byl krajský soud povinen návrhu usnesením vyhovět a změnu v osobě žalobkyně připustit.

[17] Pokud stěžovatelka dává ke zvážení soudu, zda se v případě prodeje podniku podle § 290 insolvenčního zákona nejedná o univerzální sukcesi, na niž by bylo třeba namísto § 107a o. s. ř. aplikovat § 107 téhož zákona, pak Nejvyšší správní soud toliko pro úplnost a nad rámec potřebného odůvodnění konstatuje, že v případě smlouvy o prodeji podniku se nemůže jednat o sukcesi univerzální, nýbrž se zásadně jedná o sukcesi singulární. Zatímco totiž univerzální sukcese má za následek přechod veškerých práv a povinností dané osoby a je pojmově spojena s její smrtí (např. v případě dědění) nebo zánikem (např. v případě fúze), při singulární sukcesi přecházejí toliko práva a povinnosti vymezená jejím předmětem, bez vlivu na existenci převodce. Může se pak jednat jak o jednotlivě určená práva a povinnosti (např. v případě prosté kupní smlouvy), tak i o rozsáhlé komplexy práv a povinností, jako je tomu právě u smlouvy o prodeji podniku, kdy nabyvatel získává (toliko) veškerá práva a povinnosti spojená s podnikem jako jejím předmětem. Vzhledem k tomu, že prodej podniku neznamená zánik prodávajícího, nýbrž tento existuje dál (a pokud měl více podniků, může podnikat prostřednictvím podniků ostatních), je třeba ji pojmově řadit mezi případy sukcese singulární. Na tomto závěru nemůže nic změnit, pokud podnikatel disponuje jediným (prodávaným) podnikem, jakož ani pokud je prodej podniku realizován v rámci zpeněžení majetkové podstaty dlužníka podle § 290 insolvenčního zákona.

[18] Nejvyšší správní soud tedy nemá ani v tomto ohledu důvod odchýlit se od závěrů svého výše citovaného rozsudku ze dne 24. 1. 2013, č. j. 4 As 72/2012 – 52, a dále odkazuje např. na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3023/2007, v němž tamní soud v návaznosti na úpravu neúčinnosti právních úkonů dlužníka podle § 15 odst. 1

písm. c) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (s účinností od 1. 1. 2008 nahrazen insolvenčním zákonem) výslovně kvalifikoval smlouvu o prodeji podniku jako sukcesi singulární. Ke stejnému závěru pak dospěl např. v rozsudku ze dne 23. 3. 2006, sp. zn. 32 Odo 88/2006, rozsudku ze dne 20. 9. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2125/99, či rozsudku ze dne 18. 9. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1459/96.

III.
Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[19] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci a další spisové dokumentace k závěru, že byl naplněn tvrzený důvod pro podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., aniž by bylo třeba aplikovat ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Kasační stížnost je proto důvodná a Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[20] Podle § 110 odst. 4 s. ř. s. *„zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.“* Na krajském soudu proto bude, aby návrhu na změnu v osobě žalobkyně vyhověl a usnesením připustil, aby na místo žalobkyně vstoupila do řízení kupující.

[21] V rozhodnutí, jímž se řízení končí, krajský soud rozhodne v souladu s § 110 odst. 3 věty první s. ř. s. také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. března 2013

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu